

Virtuozita jako problém

V každé rozsáhlejší a komplikovanější „praxi“ má své významné místo rutina, tj. dosažení jakési zdatnosti v opakujícím se výkonu méně významných, druhořadých, ale naprosto nezbytných úkonů. Vlastním smyslem rutiny je uvolnění soustředěnosti k vyšším funkcím, pro které však je nezbytné vykonávat nižší funkce co nejpřesněji a tedy rutinně. Někdy však dochází k tomu, že je mimořádný význam přikládán speciálním vyšším „rutinám“, od nichž se žádá tzv. virtuozita. Je však virtuozita jen mimořádně skvělou rutinou? To si asi nikdo nemůže myslet. Je to spíš jakási skvělá rutina zapojená do tvorby čehosi vyššího, čeho pouhou rutinou nelze dosahovat. Ale může být nějaká (jakákoli) rutina vůbec do něčeho tak výsostného, jako tvorba čehosi vyššího, zapojována? Není – alespoň v některých případech – rutina na škodu, nemá dokonce rušivý a ničivý vliv na onu tvorbu? Speciálním problémem je pak rutina v myšlení a její výsostný „druh“, totiž myšlenková virtuozita. Dokážeme si představit myšlenkovou virtuozitu takového špičkového advokáta, ale u filosofa? Virtuozita nutně směřuje k jisté formě dokonalosti; ale může být pro filosofa cílem dokonalost? Nenáleží k bytostnému určení filosofie právě ona jistá nedokonalost, která si je své nedokonalosti vědoma, ale touží po naprosté Pravdě, i když ví, že ji nikdy nemůže držet v rukou? Může taková nedokonalost „toužit“ po rutině?

(Písek, 121026-3.)